

Mødedokument

A8-0140/2019

1.3.2019

BETÆNKNING

om decharge for gennemførelsen af budgettet for Den Europæiske Unions
agenturer for regnskabsåret 2017: resultater, økonomisk forvaltning og kontrol
(2018/2210(DEC))

Budgetkontroludvalget

Ordfører: Petri Sarvamaa

INDHOLD

	Side
1. FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING	3
UDTALELSE FRA UDVALGET OM BESKÆFTIGELSE OG SOCIALE ANLIGGENDER	13
UDTALELSE FRA UDVALGET OM BORGERNES RETTIGHEDER OG RETLIGE OG INDRE ANLIGGENDER.....	17
OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I KORRESPONDERENDE UDVALG.....	22
ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I KORRESPONDERENDE UDVALG .	23

1. FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om decharge for gennemførelsen af budgettet for Den Europæiske Unions agenturer for regnskabsåret 2017: resultater, økonomisk forvaltning og kontrol (2018/2210(DEC))

Europa-Parlamentet,

- der henviser til sine afgørelser om decharge for gennemførelsen af budgettet for Den Europæiske Unions agenturer for regnskabsåret 2017,
 - der henviser til Kommissionens rapport om opfølgning på decharge for regnskabsåret 2016 (COM(2018)0545),
 - der henviser til Revisionsrettens årsberetning¹ om årsregnskabet for de decentrale agenturer for regnskabsåret 2017,
 - der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012 af 25. oktober 2012 om de finansielle regler vedrørende Unionens almindelige budget og om ophævelse af Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002², særlig artikel 208,
 - der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) 2018/1046 af 18. juli 2018 om de finansielle regler vedrørende Unionens almindelige budget, om ændring af forordning (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 og afgørelse nr. 541/2014/EU og om ophævelse af forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012³, særlig artikel 70,
 - der henviser til Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 1271/2013 af 30. september 2013 om rammefinansforordningen for de organer, der er omhandlet i artikel 208 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012⁴, særlig artikel 108,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 94 og bilag IV,
 - der henviser til betænkning fra Budgetkontroludvalget samt udtalelser fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender og Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender (A8-0140/2019),
- A. der henviser til, at denne beslutning for hvert enkelt organ, der er omhandlet i artikel 70 i forordning (EU, Euratom) nr. 2018/1046, indeholder de horisontale bemærkninger, der ledsager dechargeafgørelserne i henhold til artikel 110 i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 1271/2013 og sektion V i bilag V til Parlamentets forretningsorden;
- B. der henviser til, at henstillingerne fra den interinstitutionelle arbejdsgruppe om

¹ EUT C 434 af 30.11.2018, s. 1.

² EUT L 298 af 26.10.2012, s. 1.

³ EUT L 193 af 30.7.2018, s. 1.

⁴ EUT L 328 af 7.12.2013, s. 42.

decentrale agenturers ressourcer blev godkendt af Formandskonferencen den 18. januar 2018; minder om de seks henstillinger, der blev fremsat under dens mandat, navnlig vedrørende målet om en personalenedskæring på 5 %, behandling af nye opgaver, regelmæssig evaluering af agenturerne, deling af tjenester, evaluering af agenturer med flere hjemsteder og gebyrfinansierede agenturer;

- C. der henviser til, at dechargemyndigheden inden for rammerne af dechargeproceduren understreger, at det er vigtigt at styrke EU-institutionernes produktivitet, effektivitet, økonomi og ansvarlighed yderligere og gennemføre begrebet resultatbaseret budgettering og sørge for god forvaltning af menneskelige ressourcer;
1. understreger, at agenturerne er meget synlige i medlemsstaterne og har stor indflydelse på politikudformningen, beslutningstagningen og programgennemførelsen på områder, der har afgørende betydning for EU-borgernes hverdag såsom sikkerhed, sundhed, forskning, økonomiske anliggender, miljø, ligestilling mellem mænd og kvinder, energi, transport, frihed og retfærdighed; minder om betydningen af de opgaver, som agenturerne varetager, og deres direkte indvirkning på EU-borgernes hverdag; minder ligeledes om betydningen af agenturernes autonomi, særlig for så vidt angår reguleringsagenturer og agenturer, som har til opgave at foretage uafhængig indsamling af oplysninger; minder om, at de vigtigste årsager til, at agenturerne blev oprettet, var at drive Unionens systemer, lette gennemførelsen af EU's indre marked og foretage uafhængige tekniske eller videnskabelige vurderinger; glæder sig i denne forbindelse over agenturernes gode samlede performance og de fremskridt, der er gjort med hensyn til at gøre dem mere synlige for de europæiske borgere;
 2. bemærker med tilfredshed, at Den Europæiske Revisionsret ifølge dens årsberetning om EU-agenturerne for regnskabsåret 2017 ("Revisionsrettens beretning") har afgivet en revisionserklæring uden forbehold om rigtigheden af alle agenturernes regnskaber; bemærker desuden, at Revisionsretten har afgivet en erklæring uden forbehold om lovligheden og den formelle rigtighed af de indtægter, der ligger til grund for regnskabet, for alle agenturer; bemærker, at Revisionsretten har afgivet en erklæring uden forbehold om lovligheden og den formelle rigtighed af de betalinger, der ligger til grund for regnskabet, for alle agenturer med undtagelse af Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO); påpeger med beklagelse, at Revisionsretten afgav en negativ udtalelse vedrørende EASO's betalinger;
 3. bemærker, at 2017-budgetterne for de 32 decentrale EU-agenturer beløb sig til ca. 2,35 mia. EUR i forpligtelsesbevillinger, hvilket svarer til en stigning på ca. 13,36 % i forhold til 2016, og til 2,24 mia. EUR i betalingsbevillinger, hvilket svarer til en stigning på 10,31 % i forhold til 2016; bemærker endvidere, at omkring 1,62 mia. EUR af de 2,24 mia. EUR blev finansieret over Unionens almindelige budget, hvilket svarer til 72,08 % af agenturernes samlede finansiering i 2017 (69,81 % i 2016); konstaterer desuden, at omkring 627 mio. EUR blev finansieret af gebyrer og afgifter og af direkte bidrag fra deltagende lande;
 4. minder om sin anmodning om at strømline og fremskynde dechargeproceduren med henblik på at træffe afgørelse om decharge i året umiddelbart efter det år, for hvilket der meddeles decharge, således at dechargeproceduren kan afsluttes inden for det år, der følger efter det pågældende regnskabsår; glæder sig i den forbindelse over den positive

indsats, der er gjort, og det gode samarbejde med netværket af EU-agenturer ("netværket") og de enkelte agenturer, og navnlig Revisionsretten, hvilket viser, at der for deres vedkommende er et klart potentiale til at strømline og fremskynde proceduren; glæder sig over de fremskridt, der er gjort hidtil, og opfordrer alle relevante aktører til at fortsætte deres bestræbelser på at fremskynde proceduren yderligere;

Væsentligste risici konstateret af Revisionsretten

5. bemærker med tilfredshed, at Revisionsretten ifølge dens beretning mener, at den samlede risiko for så vidt angår regnskabernes rigtighed er lav for alle agenturers vedkommende, eftersom agenturernes regnskaber er baseret på internationalt anerkendte regnskabsstandarder, og i betragtning af at der tidligere kun er opstået få væsentlige fejl;
6. bemærker, at Revisionsretten i følge dens beretning mener, at den samlede risiko for så vidt angår lovligheden og den formelle rigtighed af de transaktioner, der ligger til grund for agenturernes regnskaber, er mellemhøj og varierer fra lav til høj for specifikke budgetafsnit; bemærker, at risikoen for afsnit I (personaleudgifter) generelt er lav, for afsnit II (administrationsudgifter) betragtes risikoen som mellemhøj, og for afsnit III (aktionsudgifter) betragtes risikoen for at variere fra lav til høj, afhængigt af de specifikke agenturer og arten af deres aktionsudgifter; påpeger, at risiciene almindeligvis er relateret til udbud og udbetaling af tilskud;
7. bemærker, at risikoen vedrørende forsvarlig økonomisk forvaltning ifølge Revisionsrettens beretning er mellemhøj og hovedsagelig knytter sig til informationsteknologi (IT) og offentlige udbud; beklager, at IT og offentlige udbud fortsat er områder, der har tendens til at være fejlbehæftede;
8. understreger, at det – i et bredere perspektiv – indebærer en risiko for den administrative effektivitet, at der findes mange små agenturer med deres egne administrative strukturer og procedurer, og at de risikerer at overlappe usammenhængende metoder, medmindre der sikres harmonisering, og ressourcerne deles effektivt;

Budgetmæssig og økonomisk forvaltning

9. bemærker med tilfredshed, at antallet af bemærkninger om betalingernes lovlighed og formelle rigtighed ifølge Revisionsrettens beretning faldt til otte i 2017 fra 11 i 2016, hvilket illustrerer agenturernes fortsatte bestræbelser på at overholde finansforordningen;
10. opfordrer Kommissionen, netværket og de enkelte agenturer til at samarbejde og give konstruktiv feedback under hele forhandlingsforløbet for den flerårige finansielle ramme for perioden efter 2020 og til at undersøge nye finansieringskilder for agenturerne ud over de eksisterende bidrag fra EU-budgettet; insisterer på, at fremtidige beslutninger om ressourcer ikke bør træffes på globalt plan, men bør knyttes til de opgaver, som agenturerne får pålagt, på grundlag af den gældende lovgivning; understreger i den forbindelse betydningen af agenturernes tematiske gruppering og samarbejde efter politikområder;
11. bemærker, at detaljeringsgraden i de reviderede beretninger om budgetgennemførelsen i visse agenturer ikke er den samme som i de fleste andre agenturer, hvilket viser, at der

er behov for klare retningslinjer for agenturernes budgetrapportering; anerkender den indsats, der er gjort for at sikre konsekvens med hensyn til præsentation og aflæggelse af regnskaberne; bemærker, at der er uoverensstemmelser i visse oplysninger og dokumenter, som agenturerne har offentliggjort, navnlig vedrørende personaletal, herunder i beretninger om stillingsfortegnelsen (besatte stillinger eller det højeste antal stillinger, som var godkendt i henhold til EU-budgettet); påpeger, at visse agenturer ikke klart angiver, hvilke budgetresultatindikatorer der er anvendt i deres beretninger, og at agenturerne ikke altid har beregnet de respektive beløb og procenter på en sammenhængende måde ved hjælp af samme beregningsgrundlag; opfordrer Kommissionen, netværket og de enkelte agenturer til at arbejde på at opnå strømlinede og harmoniserede indikatorer og til at aflægge rapport til dechargemyndigheden om de foranstaltninger, der er truffet i denne henseende; opfordrer endvidere Kommissionen til i de kommende år automatisk at forsyne dechargemyndigheden med de officielle budgettal (forpligtelsesbevillinger og betalingsbevillinger) og personaletal (stillingsfortegnelse, kontraktansatte og udstationerede nationale eksperter pr. 31. december i det pågældende år) for de 32 decentrale agenturer;

12. minder om netværkets forslag vedrørende rapportering af bortfaldne fremførsler, der overstiger 5 % af det samlede budget for det foregående år; mener imidlertid, at rapportering af andelen af bortfaldne fremførsler af det samlede beløb, der blev fremført fra år N-2 til N-1, udgør en mere relevant indikator for gennemførelsen af princippet om budgettets etårighed; fremhæver, at omfanget af bortfaldne fremførsler er vejledende for, i hvor høj grad agenturerne har kunnet forudse deres finansielle behov korrekt; opfordrer Revisionsretten og Kommissionen til at foreslå og definere en sammenhængende formel til at beregne bortfaldne fremførsler og opfordrer agenturerne til at medtage disse oplysninger i deres respektive konsoliderede årlige aktivitetsrapporter for de kommende regnskabsår;
13. understreger behovet for at opstille klare definitioner af acceptable fremførsler for at strømline Revisionsrettens og agenturernes rapportering om dette spørgsmål og for at gøre det muligt for dechargemyndigheden at skelne de fremførsler, der afslører dårlig budgetplanlægning, fra fremførslerne som et budgetredskab til støtte for flerårige programmer og planlægning af indkøb;

Performance

14. opfordrer agenturerne og Kommissionen til at anvende princippet om resultatbaseret budgettering til konsekvent at søge de mest effektive metoder til at skabe merværdi og til yderligere at undersøge eventuelle muligheder for at gøre ressourceforvaltningen mere effektiv;
15. bemærker med tilfredshed, at netværket blev oprettet af agenturerne som en samarbejdsplatform til at styrke agenturernes synlighed, identificere og fremme mulige effektivitetsgevinster samt tilføre merværdi; anerkender netværkets merværdi i dets samarbejde med Parlamentet og glæder sig over dets bestræbelser på at koordinere, indsamle og konsolidere aktioner og oplysninger til gavn for Unionens institutioner; glæder sig endvidere over netværkets vejledning til agenturerne for så vidt angår deres bestræbelser på at optimere deres kapacitet til at planlægge, overvåge og rapportere om resultater, budget og anvendte ressourcer;

16. bemærker med tilfredshed, at nogle agenturer samarbejder efter deres tematiske gruppering, f.eks. agenturer inden for retlige og indre anliggender¹ og de europæiske tilsynsmyndigheder²; tilskynder andre agenturer til, hvor det er muligt, at øge samarbejdet med hinanden, ikke alene om etablering af fælles tjenester og synergier, men også inden for deres fælles politikområder; glæder sig over det nye aggregerede format af Revisionsrettens beretning, hvor agenturerne præsenteres efter udgiftsområderne i den flerårige finansielle ramme og dermed grupperes efter politikområder;
17. understreger, at der skal tages hensyn til effektiviteten, når der træffes beslutning om placeringen eller flytningen af agenturer i medlemsstaterne; giver udtryk for sin skuffelse over de resultater, som den interinstitutionelle arbejdsgruppe om decentrale agenturer har opnået i denne henseende, idet der ikke er udarbejdet noget specifikt forslag om at sammenlægge agenturer, der fokuserer på relaterede politikområder, eller om at placere dem på samme sted; opfordrer indtrængende Kommissionen til hurtigst muligt at forelægge en evaluering af agenturer med flere kontorer, således som den interinstitutionelle arbejdsgruppe har anbefalet, samt forslag til eventuelle sammenlægninger, lukninger og/eller overførsler af opgaver til Kommissionen på grundlag af en gennemgribende analyse og ved brug af klare og gennemsigtige kriterier, hvilket var planlagt i henhold til arbejdsgruppens mandat, men som aldrig rigtig blev undersøgt på grund af manglen på forslag herom fra Kommissionen;
18. beklager, at mens agenturerne i højere grad anvender tilsvarende budgetforvaltnings- og regnskabssystemer, anvender de stadig mange forskellige IT-løsninger på andre centrale områder såsom forvaltning af menneskelige ressourcer og indkøbs- og kontraktforvaltning; er enig med Revisionsretten i, at en større harmonisering af IT-løsningerne på disse områder ville skabe større omkostningseffektivitet, mindske risiciene i relation til den interne kontrol og styrke IT-styringen;

Personalepolitik

19. bemærker, at de 32 decentrale agenturer beskæftigede 7 324 tjenestemænd, midlertidigt ansatte, kontraktansatte og udstationerede nationale eksperter i 2017 (6 941 i 2016), hvilket svarer til en stigning på 5,52 % i forhold til det foregående år;
20. bemærker, at agenturerne – for at kunne håndtere nye opgaver ordentligt, tilstræbe konstante effektivitetsgevinster, besætte ledige stillinger hurtigt og effektivt og øge deres evne til at tiltrække eksperter – løbende bør overvåge og vurdere deres personaleniveau og deres behov med hensyn til yderligere menneskelige og finansielle ressourcer og om nødvendigt fremsætte relevante anmodninger for at kunne udføre

¹ Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex), Det Europæiske Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed (eu-LISA), Det Europæiske Asylstøttekontor (EASO), Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE), Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EMCDDA), Den Europæiske Unions Agentur for Uddannelse inden for Retshåndhævelse (Cepol), Den Europæiske Politienhed (Europol), Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) og Den Europæiske Unions Enhed for Retligt Samarbejde (Eurojust).

² Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA), Den Europæiske Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger (EIOPA) og Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (ESMA).

deres opgaver og ansvar på passende vis;

21. minder om, at Kommissionen under opfølgingsmødet i den interinstitutionelle arbejdsgruppe om decentrale agenturers ressourcer, der fandt sted den 12. juli 2018, forelagde et notat om udviklingen i antallet af stillinger i stillingsfortegnelsen, hvor den gav udtryk for, at personalenedskæringen på 5 % var nået; påpeger, at denne konklusion blev støttet af Parlamentet¹;
22. konstaterer, at Kommissionen i den femårige periode 2014-2018 anvendte en yderligere årlig sats på 1 % med henblik på at skabe en "omfordelingspulje", hvorfra den ville fordele stillinger til agenturer, der havde fået pålagt nye opgaver, eller som var i opstartsfasen²;
23. bemærker, at de decentrale agenturer i højere grad anvendte kontraktansatte til at gennemføre nye opgaver for delvist at kompensere for personalenedskæringen på 5 % og for satsen til oprettelse af omfordelingspuljen; opfordrer netværket til at udarbejde en generel politik om ikke at erstatte fastansatte medarbejdere med dyrere eksterne konsulenter;
24. bemærker, at nogle af agenturerne står over for en udfordring med ikke at have tilstrækkeligt personale, især når de får pålagt nye opgaver, uden at de samtidig får yderligere personale til at gennemføre de pågældende opgaver; beklager, at Kommissionen ikke har taget hensyn til anmodningen fra de berørte agenturer om at få flere medarbejdere, hvilket bringer deres gode resultater i fare;
25. bemærker med bekymring antallet af faktorer, der virker hæmmende for visse agenturers operationelle performance, såsom vanskeligheder med at ansætte kvalificerede personer i bestemte lønklasser – delvis som følge af den lave justeringskoefficient i visse medlemsstater – og gennemførelse af aktiviteter gennem langvarige og administrativt krævende tilskudsprocedurer; opfordrer netværket og de enkelte agenturer til at overveje relevante løsninger herpå og til at aflægge rapport til dechargemyndigheden om de foranstaltninger, der er truffet i denne henseende;
26. opfordrer alle agenturer til at oplyse om deres personaleudskiftning og til klart at angive, hvilke stillinger der reelt var besat den 31. december i det pågældende regnskabsår, for at sikre sammenlignelighed mellem de forskellige agenturer;
27. beklager den skæve kønsfordeling, der er i visse agenturer; opfordrer alle agenturer til konstant at arbejde hen imod en afbalanceret kønsfordeling på alle niveauer af personalet og til at aflægge rapport til dechargemyndigheden om de gennemførte foranstaltninger og opnåede fremskridt;
28. bemærker med bekymring, at de fleste agenturer ikke offentliggør deres stillingsopslag på Det Europæiske Personaleudvælgelseskontors (EPSO's) websted; forstår imidlertid agenturenes bekymring vedrørende de høje oversættelsesudgifter i denne forbindelse; glæder sig i den sammenhæng over jobopslagstavlen for agenturerne, der blev lanceret

¹ Skrivelse fra J. Arthuis til A. Tajani, reference: D(2018)30134.

² I overensstemmelse med den af Kommissionen anvendte terminologi til at klassificere decentrale agenturer som "agenturer i opstartsfasen", "agenturer, der har fået nye opgaver" eller "fuldt operationelle agenturer", hvilket afspejler deres udviklingstrin og væksten i deres EU-bidrag og personale.

af og vedligeholdes af netværket, og opfordrer agenturerne til at udnytte denne platform fuldt ud; opfordrer også EPSO til at promovere netværkets jobopslagstavle på sit generelle websted for EU-stillingsopslag;

29. tilskynder EU-agenturerne til at overveje at vedtage en strategi for grundlæggende rettigheder, herunder en henvisning til grundlæggende rettigheder i en adfærdskodeks, der kan fastsætte personalets pligter og uddannelse af personale; etablere mekanismer, der sikrer, at eventuelle krænkelse af de grundlæggende rettigheder afdækkes og indberettes, og at agenturets vigtigste organer hurtigt gøres opmærksom på risikoen for sådanne krænkelse; når det er relevant, oprette en stilling som ansvarlig for grundlæggende rettigheder, der rapporterer direkte til bestyrelsen for at sikre en vis grad af uafhængighed over for det øvrige personale, for at sikre, at trusler mod de grundlæggende rettigheder straks imødegås, og at politikken for grundlæggende rettigheder i organisationen opgraderes løbende; udvikle en regelmæssig dialog med civilsamfundsorganisationer og relevante internationale organisationer om spørgsmål vedrørende grundlæggende rettigheder og gøre overholdelsen af de grundlæggende rettigheder til et centralt element inden for rammerne af det berørte agents samarbejde med eksterne aktører, herunder navnlig medlemmer af de nationale forvaltninger, som de interagerer med på operationelt plan;

Udbud

30. bemærker med bekymring, at der ifølge Revisionsrettens beretning fortsat er mangler i forvaltningen af udbud, og at der i 14 agenturer er svagheder på dette område, hovedsagelig i forbindelse med udbud vedrørende tjenesteydelser; bemærker, at kilderne til disse svagheder blandt andet var, at der i forbindelse med tildeling af kontrakter ikke var en hensigtsmæssig balance mellem pris og kvalitet, at udformningen af rammekontrakter ikke var optimal, at der blev anvendt formidlingstjenester, selv om det ikke var berettiget, og at der blev anvendt rammekontrakter, der ikke var tilstrækkeligt detaljerede; opfordrer agenturerne til at være særlig opmærksomme på Revisionsrettens bemærkninger herom og til yderligere at forbedre deres forvaltning af offentlige udbud;
31. glæder sig over, at agenturerne i højere grad anvender den fælles udbudsportal (det centrale register over fælles udbudsmuligheder), der findes på agenturernes ekstranet, og som omfatter funktioner såsom dokumentdeling og forudrøftelser og letter kommunikationen mellem agenturerne om tjenester i forbindelse med udbud, samtidig med at kommunikationen gøres mere gennemsigtig;
32. er enig med Revisionsretten for så vidt angår anvendelsen af tilsvarende værktøjer og en fælles løsning i forbindelse med indkøb af varer eller tjenesteydelser (e-indkøb) for at opnå en mere harmoniseret IT-ramme blandt agenturerne; opfordrer netværket til at aflægge rapport til dechargemyndigheden om de fremskridt, der er gjort i denne forbindelse;

Forebyggelse og håndtering af interessekonflikter samt gennemsigtighed

33. bemærker, at 77 % af agenturerne allerede havde oprettet og gennemført interne regler eller retningslinjer vedrørende whistleblowing, og at de resterende 23 % er ved at vedtage sådanne foranstaltninger; opfordrer indtrængende de resterende agenturer til

straks at indføre og gennemføre interne regler vedrørende whistleblowing; opfordrer netværket til at aflægge rapport til dechargemyndigheden om vedtagelsen og gennemførelsen af disse foranstaltninger;

34. glæder sig over, at 29 agenturer (94 %) har retningslinjer for at give offentlig aktindsigt; opfordrer de resterende agenturer, der endnu ikke har sådanne retningslinjer, til straks at vedtage dem; bifalder udviklingen af interne systemer til håndtering af anmodninger om aktindsigt, herunder særligt uddannede aktindsigtsgrupper, som behandler indkomne anmodninger i de agenturer, der modtager flest og mere komplekse anmodninger; opfordrer netværket til at opstille fælles retningslinjer for agenturernes anvendelse af offentlig aktindsigt;
35. bemærker, at interesseerklæringer fra bestyrelsesmedlemmer og den øverste ledelse forefindes i næsten alle agenturer, og at de fleste agenturer offentliggør dem på deres websted sammen med de relevante CV'er; opfordrer netværket til fortsat at aflægge rapport herom til dechargemyndigheden; understreger, at bestyrelsesmedlemmer og den øverste ledelse bør indgive interesseerklæringer i stedet for erklæringer om, at der ikke foreligger interessekonflikter; gentager, at det ikke er medlemmerne eller ledelsen selv, der skal tage stilling til, om der foreligger interessekonflikter; gentager, at et neutralt organ bør vurdere, om der foreligger interessekonflikter;
36. minder om, at en række agenturer – navnlig dem, der udsteder tilladelser til tredjeparter til at markedsføre produkter – er sårbare, hvis de ikke har og gennemfører klare og effektive regler for at forhindre interessekonflikter; opfordrer alle agenturer til at deltage i den interinstitutionelle aftale om åbenhedsregisteret, som i øjeblikket er genstand for forhandlinger mellem Kommissionen, Rådet og Parlamentet;
37. opfordrer agenturerne til at gennemføre en omfattende og horisontal politik for at undgå interessekonflikter og til at anvende Det Europæiske Kemikalieagenturs (ECHA's) uafhængighedspolitik som bedste praksis og et eksemplarisk system til overvågning og forebyggelse af eventuelle interessekonflikter; minder om, at alle de berørte medarbejderes og eksperters årlige interesseerklæringer er obligatoriske i overensstemmelse med denne uafhængighedspolitik, og at de bør ajourføres, hvis situationen ændrer sig, og at enhver med en erklæret interesse i et bestemt spørgsmål skal udelukkes fra afgørelsen eller udtalelsen om det pågældende spørgsmål; tilskynder endvidere agenturerne til at oprette et rådgivende udvalg om interessekonflikter;

Interne kontroller

38. anerkender Revisionsrettens bemærkning om, at det i forbindelse med 11 agenturer er nødvendigt at styrke regnskabsførernes uafhængighed ved at lade dem rapportere direkte til agenturernes direktører og bestyrelser; noterer sig netværkets svar om, at der ikke er noget grundlag eller nogen risikoanalyse, der berettiger denne bemærkning; opfordrer Revisionsretten og netværket til at nå frem til en fælles tilgang til dette spørgsmål og til at aflægge rapport til dechargemyndigheden om udviklingen i denne henseende;
39. bemærker med tilfredshed, at et stort flertal af agenturerne (28) ikke viser tegn på nogen svagheder i gennemførelsen af deres interne kontrolstandarder i forbindelse med deres kontinuitetsplaner; opfordrer de resterende agenturer til at forbedre deres situation for at

afbøde enhver potentiel risiko i denne henseende og til at underrette dechargemyndigheden om, hvilke foranstaltninger der er truffet;

Andre bemærkninger

40. påpeger, at Det Forenede Kongerige den 29. marts 2017 meddelte Det Europæiske Råd sin beslutning om at udtræde af Unionen; bemærker med bekymring, at fem agenturer – til forskel fra de fleste andre agenturer – ikke foretog en omfattende analyse af, hvordan Det Forenede Kongeriges udtræden kunne forventes at indvirke på deres organisation, operationer og regnskaber;
41. noterer sig, at der på samlingen i Rådet for Almindelige Anliggender den 20. november 2017 blev nået til enighed om, at Det Europæiske Lægemeddelagentur (EMA) og Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA) skal flytte fra London til henholdsvis Amsterdam og Paris; bemærker med bekymring de mulige konsekvenser, som Det Forenede Kongeriges udtræden af Unionen kan have for disse agenturer med hensyn til fremtidige udgifter og tab af ekspertise, og at de kan udgøre en risiko for forretningskontinuiteten; bemærker endvidere den mulige indvirkning heraf på indtægterne og aktiviteterne i flere agenturer, der ikke er placeret i London; opfordrer agenturerne til at forberede sig på at afbøde enhver potentiel risiko, der måtte følge heraf, og aflægge rapport til dechargemyndigheden om gennemførelsen af sådanne forberedende foranstaltninger;
42. bemærker med bekymring, at nogle agenturer fortsat har dobbelte operationelle og administrative hjemsteder; mener, at det er afgørende, at dobbelte hjemsteder, som ikke har nogen operativ merværdi, hurtigst muligt afskaffes;
43. beklager, at den nye finansforordning¹ ikke indeholder nogen bestemmelser om nedbringelse af den administrative byrde, der fortsat skal bæres af de decentrale agenturer; noterer sig, at revisionen af de decentrale agenturer stadig forbliver "under Revisionsrettens fulde ansvar, og at denne forvalter alle de nødvendige administrations- og udbudsprocedurer"; gentager, at den nye revisionsmetode, der omfatter revisorer fra den private sektor, har ført til en væsentlig stigning i den administrative byrde for agenturerne, og at den tid, der blev brugt på udbud og administration af revisionskontrakter, medførte yderligere udgifter, hvilket yderligere belastede agenturens begrænsede ressourcer; understreger, at det er nødvendigt at løse dette problem; opfordrer de involverede parter til at finde løsninger på dette problem med henblik på at reducere den administrative byrde betydeligt;
44. anerkender, at de eksterne evalueringer af agenturerne generelt er positive, og at agenturerne har udarbejdet handlingsplaner for at følge op på de spørgsmål, der rejses i evalueringsrapporterne; bemærker, at mens de fleste agenturers oprettelsesforordninger fastsætter, at der regelmæssigt skal foretages en ekstern evaluering (sædvanligvis hvert fjerde til sjette år), indeholder oprettelsesforordningerne for fem decentrale agenturer ikke en sådan bestemmelse, og oprettelsesforordningen for EMA kræver kun en ekstern evaluering hvert tiende år; opfordrer de pågældende agenturer til at følge op på dette spørgsmål og underrette dechargemyndigheden om, hvilke foranstaltninger der er truffet

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 2018/1046 af 18. juli 2018 om de finansielle regler vedrørende Unionens almindelige budget.

i denne henseende;

45. glæder sig over revisionen af oprettelsesforordningerne for de tre trepartsagenturer – Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene (Eurofound), Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse (Cedefop) og Det Europæiske Arbejds miljøagentur (EU-OSHA);
46. minder om, at den årlige drøftelse om udkastene til agenturernes årlige arbejdsprogrammer og flerårige strategier i de kompetente udvalg bidrager til at sikre, at programmerne og strategierne afspejler de faktiske politiske prioriteringer – navnlig inden for rammerne af den europæiske søjle for sociale rettigheder og Europa 2020-strategien;

o

o o

47. pålægger sin formand at sende denne beslutning til de agenturer, der er underlagt denne dechargeprocedure, Rådet, Kommissionen og Revisionsretten og drage omsorg for, at den offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende* (L-udgaven).

25.1.2019

UDTALELSE FRA UDVALGET OM BESKÆFTIGELSE OG SOCIALE ANLIGGENDER

til Budgetkontroludvalget

om decharge for gennemførelsen af budgettet for Den Europæiske Unions agenturer for regnskabsåret 2017: resultater, økonomisk forvaltning og kontrol (2018/2210(DEC))

Ordfører for udtalelse: Marian Harkin

FORSLAG

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender opfordrer Budgetkontroludvalget, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende forslag i det beslutningsforslag, det vedtager:

1. glæder sig over revisionen af oprettelsesforordningerne for de tre trepartsagenturer, Eurofound, Cedefop og EU-OSHA;
2. noterer sig resultaterne af den eksterne evaluering af de fire agenturer, der beskæftiger sig med beskæftigelse, sociale anliggender, arbejdsmarkedsforhold og inklusion (Cedefop, Eurofound, EU-OSHA og Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut (ETF)); anerkender agenturernes succes med at gennemføre disse anbefalinger i otte brede operationelle sektorer;
3. understreger betydningen af at sikre tilstrækkeligt personale og tilstrækkelige finansielle ressourcer, der sætter agenturet i stand til at udføre sine opgaver;
4. minder om, at den årlige drøftelse om udkastene til agenturernes årlige arbejdsprogrammer og flerårige strategier i de kompetente udvalg bidrager til at sikre, at programmerne og strategierne afspejler de faktiske politiske prioriteringer – navnlig inden for rammerne af den europæiske søjle for sociale rettigheder og Europa 2020-strategien;
5. glæder sig over og tilskynder til samarbejde mellem agenturerne inden og uden for

rammerne af EU-agenturernes netværk (EUAN), som gør det lettere at skabe synergier og udveksle idéer og bedste praksis for at opnå en mere afbalanceret forvaltning, større effektivitet, lavere omkostninger og større sammenhæng mellem agenturerne;

6. bemærker, at de fleste agenturer offentliggør stillingsopslag på deres eget websted og på de sociale medier, men ofte ikke på Det Europæiske Personaleudvælgelseskontors (EPSO's) websted; opfordrer agenturerne til at offentliggøre deres stillingsopslag på EPSO's websted, hvilket vil øge deres gennemsigtighed og synlighed, idet der tages hensyn til omkostningseffektiviteten;
7. glæder sig over, at antallet af bemærkninger om betalingernes lovlighed og formelle rigtighed ifølge Den Europæiske Revisionsrets anbefalinger er faldet, hvilket illustrerer agenturerne fortsatte bestræbelser på at overholde de retlige rammer, navnlig bestemmelserne i finansforordningen og personalevedtægten;
8. opfordrer indtrængende agenturerne til at gøre regnskabsførerne uafhængige af enhver, der ved (sub)delegation er bemyndigede til at godkende forpligtelser og betalinger, da regnskabsførerens hierarkiske position i et agentur kan påvirke hans eller hendes uafhængighed;
9. anerkender de fremskridt, som agenturerne har gjort for at harmonisere IT-løsninger inden for forvaltnings- og regnskabssystemer; tilslutter sig Revisionsrettens anbefaling om at stræbe efter øget anvendelse af IT-løsninger på centrale områder, som f.eks. personaleforvaltning og indkøbs- og kontraktforvaltning, for at mindske risiciene i forhold til intern kontrol og styrke IT-styringen; minder om, at anvendelse af de samme elektroniske værktøjer til indkøb af varer og tjenesteydelser (e-indkøb) ville være et vigtigt skridt i retning af at bevæge sig hen imod en mere harmoniseret IT-ramme for agenturerne; opfordrer dem til at fortsætte med at indføre og gennemføre e-fakturering og e-udbud.

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I RÅDGIVENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	23.1.2019
Resultat af den endelige afstemning	+ : 42 - : 1 0 : 2
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Laura Agea, Guillaume Balas, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Arne Gericke, Marian Harkin, Czesław Hoc, Agnes Jongerius, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Thomas Mann, Mirosłav Mitrofanovs, Elisabeth Morin-Chartier, Emilian Pavel, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Marek Plura, Dennis Radtke, Terry Reintke, Robert Rochefort, Claude Rolin, Romana Tomc, Yana Toom, Ulrike Trebesius, Marita Ulvskog, Jana Žitňanská
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Georges Bach, Amjad Bashir, Lynn Boylan, Mircea Diaconu, Eduard Kukan, Christelle Lechevalier, Paloma López Bermejo, António Marinho e Pinto, Alex Mayer, Csaba Sógor, Flavio Zanonato
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere (forretningsordenens art. 200, stk. 2)	Angélique Delahaye, Monika Smolková

ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I RÅDGIVENDE UDVALG

42	+
ALDE	Mircea Diaconu, Martina Dlabajová, Marian Harkin, António Marinho e Pinto, Robert Rochefort, Yana Toom
ECR	Amjad Bashir, Arne Gericke, Czesław Hoc, Ulrike Trebesius, Jana Žitňanská
GUE/NGL	Lynn Boylan, Paloma López Bermejo, João Pimenta Lopes
PPE	Georges Bach, David Casa, Angélique Delahaye, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Eduard Kukan, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Marek Plura, Dennis Radtke, Claude Rolin, Csaba Sógor, Romana Tomc
S&D	Guillaume Balas, Ole Christensen, Agnes Jongerius, Javi López, Alex Mayer, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Monika Smolková, Marita Ulvskog, Flavio Zanonato
VERTS/ALE	Jean Lambert, Miroslavs Mitrofanovs, Terry Reintke

1	-
NI	Lampros Fountoulis

2	0
EFDD	Laura Agea
ENF	Christelle Lechevalier

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller

17.1.2019

UDTALELSE FRA UDVALGET OM BORGERNES RETTIGHEDER OG RETLIGE OG INDRE ANLIGGENDER

til Budgetkontroludvalget

om decharge for gennemførelsen af budgettet for Den Europæiske Unions agenturer for regnskabsåret 2017: resultater, økonomisk forvaltning og kontrol (2018/2210(DEC))

Ordfører for udtalelse: Romeo Franz

FORSLAG

Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender opfordrer Budgetkontroludvalget, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende forslag i det beslutningsforslag, det vedtager:

1. glæder sig over Revisionsrettens konklusioner om, at det endelige årsregnskab for alle agenturer på området for retlige og indre anliggender (RIA-agenturer) i alt væsentligt giver et retvisende billede af deres finansielle stilling pr. 31. december 2017, og at deres transaktioner er lovlige og formelt rigtige;
2. anerkender imidlertid, at Revisionsretten for EASO's vedkommende afgav en afkræftende erklæring vedrørende lovligheden og den formelle rigtighed af dets betalinger, fordi den konstaterede væsentlige og systematiske overtrædelser af EASO's finansforordning og andre gældende regler og bestemmelser, hovedsagelig i forbindelse med underliggende betalinger for offentlige udbuds- og ansættelsesprocedurer; beklager, at de kombinerede fejl i de regelstridige betalinger beløber sig til mindst 7,7 mio. EUR eller 10,3 % af EASO's samlede betalinger i 2017, hvilket udgør en væsentlig forhøjelse af fejlprocenten fra 2016; bemærker den eksponentielle forringelse af EASO's personalesituation i 2017; beklager, at EASO i 2017 ikke havde den administrative kapacitet til at besætte sit høje antal ledige stillinger, hvilket indebærer en betydelig risiko for videreførelsen af dets operationer i det aktuelle omfang; glæder sig over EASO's stærke tilsagn om hurtigst muligt at gøre noget ved sine organisatoriske og ledelsesmæssige svagheder; bemærker, at Parlamentet i oktober 2018 nægtede at meddele decharge for EASO's budget for 2016;
3. påpeger, at Revisionsretten for Frontex' vedkommende igen i 2017 rapporterede, at

dokumentationen for udgifter, som samarbejdslandene ønskede godtgjort, ofte var utilstrækkelig; glæder sig over Frontex' beslutning om at indføre en forenklet model for godtgørelse af udgifter for at imødegå dette problem, som er dukket op igen og igen siden 2014; bemærker desuden i denne forbindelse, at Revisionsretten rapporterede om bortfald af budgetbevillinger fremført fra tidligere år, hvilket tyder på, at de offentlige forvaltninger i EU's medlemsstater og andre samarbejdslande klart har overvurderet Frontex' budgetmæssige behov i disse år;

4. noterer sig, at Cepol fortsat er det eneste RIA-agentur, som har uddelegeret sine regnskabsfunktioner til Kommissionens regnskabsfører på et kontraktmæssigt grundlag; tilskynder de andre agenturer til at gøre det samme, eftersom dette vil øge effektiviteten af udarbejdelsen af regnskaberne og sikre pålideligheden heraf;
5. understreger, at eu-LISA for så vidt angår udvikling og gennemførelse af IT-projekter var nødt til at anvende en model for outsourcing, hvor ca. 90 % af det dertil knyttede arbejde, som f.eks. den operationelle forvaltning af systemer, blev udført af tre kontrahenter, fordi det manglede de nødvendige menneskelige ressourcer; anerkender, at IT-projekterne ejes og kontrolleres af agenturet, men frygter, at en model, under hvilken evolutions- og udviklingsaktiviteterne i forbindelse med så følsomme IT-systemer outsources i et sådant omfang, risikerer at medføre overdreven afhængighed af kontrahenterne; fremhæver, at det begrænsede antal ansatte i de centrale operationelle enheder medfører risici for driftens kontinuitet; glæder sig over de foranstaltninger, som eu-LISA hidtil har truffet i denne henseende, og anmoder eu-LISA om at træffe passende langsigtede foranstaltninger på både det organisatoriske og eventuelt det teknologiske/operationelle plan for at mindske disse risici på lang sigt med henblik på at sikre kontinuiteten i agenturets operationer og driften af Schengenområdet; anmoder eu-LISA om at sikre, at kontrahenterne ikke er bundet af nogen lovgivning i tredjelande, der kan bringe dem i konflikt med de nødvendige fortrolighedsordninger med eu-LISA;
6. beklager, at Revisionsretten i eu-LISA, FRA og Cepol (ud over i EASO) ligeledes har konstateret svagheder i forbindelse med offentlige udbud, hovedsagelig i forbindelse med tjenesteydelser, hvilket bringer princippet om valuta for pengene i fare; bemærker, at der som eksempler på hyppigt konstaterede mangler kan nævnes, at der i kontrakttildelingskriterierne ikke var en hensigtsmæssig balance mellem pris- og kvalitetsmæssige aspekter, at udformningen af rammekontrakter ikke var optimal, at der blev anvendt rammekontrakter, som gav mulighed for indkøb af tjenesteydelser, hvis specifikationer og/eller priser ikke var tilstrækkelig detaljerede, og at der blev anvendt formidlingstjenester, på trods af at det ikke var berettiget; opfordrer disse agenturer til at træffe afhjælpende foranstaltninger for at undgå lignende problemer fremover;
7. beklager, at forskellige RIA-agenturer kun offentliggør stillingsopslag på deres egne websteder og kun på et begrænset antal sprog; anmoder alle RIA-agenturer om systematisk at offentliggøre alle deres stillingsopslag på webstedet for Det Europæiske Personaleudvælgelseskontor (EPSO) på alle EU-sprog med henblik på at øge gennemsigtigheden for Unionens borgere; anerkender de yderligere omkostninger i forbindelse med oversættelsen af stillingsopslag til alle officielle EU-sprog og opfordrer Kommissionen til at overveje foranstaltninger, der har til formål at mindske agenturenes økonomiske byrde i forbindelse med oversættelsen af stillingsopslag, herunder ved at oprette en ad hoc-rammeaftale med Oversættelsescentret for Den

Europæiske Unions Organer (CdT).

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I RÅDGIVENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	10.1.2019
Resultat af den endelige afstemning	+: 43 -: 3 0: 0
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Asim Ademov, Martina Anderson, Heinz K. Becker, Monika Beňová, Michał Boni, Caterina Chinnici, Rachida Dati, Frank Engel, Laura Ferrara, Romeo Franz, Kinga Gál, Ana Gomes, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Sophia in 't Veld, Cécile Kashetu Kyenge, Monica Macovei, Roberta Metsola, Claude Moraes, Ivari Padar, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Helga Stevens, Traian Ungureanu, Bodil Valero, Marie-Christine Vergiat, Udo Voigt, Josef Weidenholzer, Kristina Winberg, Tomáš Zdechovský, Auke Zijlstra
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Dennis de Jong, Anna Hedh, Lívia Járóka, Marek Jurek, Jean Lambert, Jeroen Lenaers, Andrejs Mamikins, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere (forretningsordenens art. 200, stk. 2)	Norbert Erdős, Fernando Ruas, Adam Szejnfeld

ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I RÅDGIVENDE UDVALG

43	+
ALDE	Nathalie Griesbeck, Sophia in 't Veld, Angelika Mlinar, Maite Pagazaurtundúa Ruiz
ECR	Marek Jurek, Monica Macovei, Helga Stevens
EFDD	Laura Ferrara
GUE/NGL	Martina Anderson, Dennis de Jong, Marie-Christine Vergiat
PPE	Asim Ademov, Heinz K. Becker, Michał Boni, Rachida Dati, Frank Engel, Norbert Erdős, Kinga Gál, Monika Hohlmeier, Livia Járóka, Jeroen Lenaers, Roberta Metsola, Fernando Ruas, Csaba Sógor, Adam Szejnfeld, Traian Ungureanu, Tomáš Zdechovský
S&D	Monika Beňová, Caterina Chinnici, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Anna Hedh, Cécile Kashetu Kyenge, Andrejs Mamikins, Claude Moraes, Ivari Padar, Christine Revault d'Allonnes Bonnefoy, Birgit Sippel, Josef Weidenholzer
VERTS/ALE	Romeo Franz, Jean Lambert, Judith Sargentini, Bodil Valero

3	-
ECR	Kristina Winberg
ENF	Auke Zijlstra
NI	Udo Voigt

0	0

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I KORRESPONDERENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	20.2.2019
Resultat af den endelige afstemning	+ : 21 - : 0 0 : 0
Til stede ved den endelige afstemning - medlemmer	Nedzhmi Ali, Inés Ayala Sender, Zigmantas Balčytis, Dennis de Jong, Tamás Deutsch, Martina Dlabajová, Ingeborg Gräßle, Jean-François Jalkh, Wolf Klinz, Monica Macovei, Georgi Pirinski, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Petri Sarvamaa, Claudia Schmidt, Bart Staes, Marco Valli, Derek Vaughan, Tomáš Zdechovský, Joachim Zeller
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	Karin Kadenbach
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere (forretningsordenens art. 200, stk. 2)	Petra Kammerevert

ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I KORRESPONDERENDE UDVALG

21	+
ALDE	Nedzhmi Ali, Martina Dlabajová, Wolf Klinz
ECR	Monica Macovei
EFDD	Marco Valli
ENF	Jean-François Jalkh
GUE/NGL	Dennis de Jong
PPE	Tamás Deutsch, Ingeborg Gräßle, Marian-Jean Marinescu, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Petri Sarvamaa, Claudia Schmidt, Tomáš Zdechovský
S&D	Inés Ayala Sender, Zigmantas Balčytis, Karin Kadenbach, Petra Kammerevert, Georgi Pirinski, Derek Vaughan
VERTS/ALE	Bart Staes

0	-

0	0

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken/eller